

Er ref/dnr: Fi2022/03353

Vårt dnr: 2023/0002

Finansdepartementet 103 33
Stockholm

Stockholm 23 januari 2023

Yttrande över promemorian Förlängning av den tillfälligt utökade skattenedsättningen på viss dieselanvändning inom jord-, skogs- och vattenbruk

Naturskyddsföreningen skickade i början av år 2022 yttrande över förslag om utökad skattenedsättning på diesel för jordbruk. I detta yttrande upprepar vi vårt tidigare svar då frågan och förutsättningarna inom lantbruket förblir desamma.

Naturskyddsföreningen ser att fossila subventioner är ett klimatskadligt och kontraproduktivt sätt att stötta jordbruket, både i kris och i normala fall. Med en förlängning till slutet av 2023 kommer de negativa effekterna förstärkas. Stödet kommer dessutom inte alla till godo, då det utesluter de lantbrukare som redan kommit längst i sin omställning till mer miljövänliga, och ofta dyrare, alternativ som tex. HVO. Vi föreslår i stället andra alternativ. Även den "grundläggande" skattenedsättningen på diesel bör fasas ut och i stället ersättas med ett jordbruksavdrag, vilket också föreslagits i utredningen om ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67).

Sammanfattning

- Naturskyddsföreningen instämmer med behovet att stötta jordbruksföretagens lönsamhet och konkurrenskraft i nuvarande situation.
- Nedsättning av dieselskatten är dock fel väg att gå då den står i strid med Sveriges klimatarbete, inte bedöms som träffsäker och dessutom missgynnar företag som gått över till fossilfria alternativ.
- Naturskyddsföreningen förespråkar i stället ett arealbaserat stöd, företrädevis med miljöstyrande effekt, och betonar i

enlighet med SoU 2021:67 behovet att så snart som möjligt införa ett jordbruksavdrag i stället för befintlig dieselskattenedsättning.

- Krispaketeten till jordbruket har varit återkommande de senaste åren och mycket talar för att det framledes kommer komma fler. Även kortsiktiga krisåtgärder måste bidra till att driva nödvändig hållbarhetsomställning för att inte ytterligare förvärra pågående klimat- och naturkris.

Specifika synpunkter

Naturskyddsföreningen anser att det är viktigt med konkurrenskraftiga och hållbara areella näringar och ser med stor oro på hur ökade priser på insatsvaror drabbar en redan ansatt sektor som har svårt att föra vidare kostnader i värdekedjan.

Naturskyddsföreningen vill dock fastslå att rådande natur- och klimatkris understryker vikten av att konkurrenskraft måste botten i miljömässig hållbarhet och inte, som i remitterat förslag, ställas emot den.

I nuvarande utformning missgynnar remitterat förslag de företag som gjort mest för att minska sin dieselförbrukning. I stället gynnas de med hög dieselförbrukning, utan hänsyn till hur drabbade de är av pågående prisökningar. Det är inte bara dieselprierna som ökat kraftigt på senare tid, utan även priset på konstgödsel, foder och elektricitet. Vi bedömer därför det remitterade förslaget som missriktat. Naturskyddsföreningen ser dessutom att det riskerar att hindra omställningen till fossilfria alternativ, då prisskillnaden gentemot dieseln ökar ytterligare.

Efter torkan 2018 infördes flera krisstöd till lantbruket. Merparten baserades på stödberättigande areal- och djurenheter, och betalades ut via Jordbruksverket. Detta anser Naturskyddsföreningen vara ett bättre alternativ än remitterat förslag, eftersom det inte direkt styr mot ökad klimatpåverkan. Det blir också mer träffsäkert, eftersom areal- och djurenheter har kopplingar till samtliga insatsvaror som ökat i pris, i stället för enkom dieseln. Krispaketet 2019 anses dessutom generellt ha fungerat väl och utarbetade former för stödet finns till stor del redan finnas på plats då det för animaliesektorn även användes 2022.

Remitterat förslag går också stick i stäv med utredningen om ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67), som föreslår att dieselskattenedsättningen fasas ut och ersätts med ett allmänt jordbruksavdrag. Utredningen sänder på så vis en tydlig signal om att dieselskattenedsättningen utgör en klimatskadlig subvention som står i strid med Sveriges klimatmål. Naturskyddsföreningen är principiellt positiva till förslaget om ett jordbruksavdrag, men anser att även ett sådant stöd behöver styra mot ökad miljönytta och inte enkom bibehållen lönsamhet. Naturskyddsföreningen inser att det tar tid att införa ett sådant avdrag, men

vill understryka vikten av att påskynda processen för att undvika att dieselskattenedsättningen fortsätter vara ett verktyg vid kommande krisåtgärder, vilket poängterades även i början av 2022 av flera organisationer.

Krispaketet till jordbruket har varit återkommande de senaste åren och mycket talar för att det framledes kommer komma fler. Extremvädershändelser som torka och översvämningar spås öka till följd av klimatförändringar. Tillgång och priser på insatsmedel som diesel och konstgödsel kommer sannolikt fortsätta stiga. Rådande säkerhetskris i Europa har redan bidragit till en sådan utveckling och kommer med stor sannolikhet fortsätta göra det under lång tid framöver. Det är därför hög tid att utarbeta alternativa strategier för att stärka jordbruksföretagens grundläggande lönsamhet samt för att ge mer träffsäkra och hållbara krisåtgärder. Även kortsiktiga krisåtgärder måste bidra till att driva nödvändig hållbarhetsomställning för att inte ytterligare förvärra läget.

Nuvarande kris för jordbruket är också ett tydligt tecken på att det generella beroendet av importerade insatsmedel inom jordbruket behöver minska. Detta uppnås genom skyndsamt omställning till fossilfria drivmedel, minskad användning av kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel, samt mer resurssnåla och cirkulära produktionsmodeller.

Sammanfattningsvis instämmer alltså Naturskyddsföreningen med behovet av ett krisstöd till jordbruket för att mildra konsekvenserna av dagens höga priser på insatsvaror. Vi förespråkar däremot i stället en utformning på utgiftssidan genom areal- och djurenhetsbaserade stöd i väntan på införandet av ett generellt jordbruksavdrag. Vår förhoppning är att införandet kan påskyndas givet den rådande situationen.

Detta remissvar har utarbetats av Jenny Ekman, sakkunnig jordbruk och odlingslandskap vid rikskansliet, med hjälp av Pim Bendt chef för enheten odlingslandskap och gruvor på Naturskyddsföreningen.

För Naturskyddsföreningen

Stockholm dag som ovan

Johanna Sandahl
ordförande

Karin Lexén
generalsekreterare